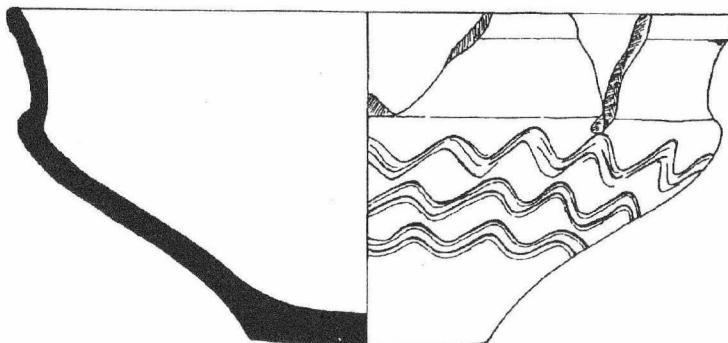

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

BRNO 1993

Wie bereits angeführt wurde, war die Bestattungsintensität im Bereich der Sonde 5 nicht so groß, wie wir ihr in den vorherigen Sonden begegneten. Vielleicht kann man dies mit bestimmten Eigentümlichkeiten in Verbindung bringen, die mit den Gräbern allein zusammenhängen. Bemerkenswert ist besonders die Gräbergruppe mit wahrscheinlich absichtlich beschädigten Gesichtspartien, wobei in einem Falle (21/91-1798) ein Stein im alleinigen Schädel stecken blieb. Auf die Existenz einer derartigen antivampirischen Maßnahme wies D. BIALEKOVÁ hin (1982, 142) im Zusammenhang mit den Beobachtungen auf dem slawischen Gräberfeld in Závada. Ferner wurde ein Kindergrab in gewaltsam angehockter Lage, ein sog. Vampir, ein Grab ohne Schädel und ein weiteres Grab entdeckt, in dem zwar der Bestattete die oberen Extramitaten im Schoß liegen hatte, aber an der Stelle der Bauchhöhle mit einem größeren Stein verrammelt war. Verhältnismäßig oft war die sekundäre Störung der Grabverschüttung, so daß die Knochenüberreste nicht immer in anatomischer Anbringung lagen (z. B. Halswirbel am Stirnknöchen, Armknochen hinter dem Schädel u. ä.). Was die Funde betrifft waren die Gräber in Sonde 5 ärmlich, denn außer einem Messer fand man nur Glasperlen, die vermutlich von der Armkette einer Toten stammen, die in einer holzverkleideten Grube bestattet war. Es ist wahrscheinlich, daß man anhand der Fundsituation erwägen darf, daß es sich um einen "verbotenen" Teil des Gräberfeldes Na valách handelt, wo auf irgendeine Art "außergewöhnliche" Menschen bestattet wurden.

Weitere Untersuchungen - sowohl die archäologischen, sofern es die altneuen Grundstückinhaber gestatten, als auch die anthropologischen - werden event. unsere Schlußfolgerungen bestätigen oder präzisieren.

Literatur

- BIALEKOVÁ, D. 1982: Slovanské pohrebisko v Závade, Slovenská arch. XXX, 123-164.
GALUŠKA, L. 1989: Výrobní areál velkomoravských klenotníků ue Starého Města u Uherského Hradiště, Památky arch. LXXX, 406-454.
GALUŠKA, L. 1992: Archeologické výzkumy ve Starém Městě u Uherského Hradiště v roce 1989 (okr. Uherské Hradiště), Přehled výzkumů 1989, 60-61.
HRUBÝ, V. 1955: Základy kostela na staroslovanském pohřebišti ve Starém Městě "Na valách", Památky arch. 46, 265-306.

NOVÉ SÍDLIŠTĚ V AREÁLU HRADIŠTĚ V MIKULČICÍCH (okr. Hodonín)

OTTO MAREK, Archeologický ústav ČSAV Brno
(Tab. 14)

Širší okolí mikulčického hradiště je po mnohaletém systematickém archeologickém výzkumu poměrně dobře známé především směrem k severozápadu, kde byl nczalesněný terén důkladně prosondován v letech 1961-1962. V zalesněném okolí hradiska jsou známá především pohřebiště a osídlené plochy na mírně vyvýšených písčitých dunách. Směrem výchoním, t.j. směrem k řece Moravě, se v lesnatém terénu pokrytém mocnými vrstvami povodňových sedimentů dosud větší výzkum neprováděl. Menší sondy v roce 1961 zachytily v poloze "Kostelisko - Valy" mocnou vrstvu kamenné sutě v hloubkách až 2 metry pod náplavovými sedimenty.

Problematika sledování průběhu zaniklých říčních koryt a ramen nás zavedla i do této oblasti, neboť se předpokládalo pokračování bývalého koryta od výchonného cípu hradiska směrem východním. Pokusy o jeho zjištění geofyzikálními metodami nebyly úspěšné a vyvstala naděje osvětlit tento problém sledováním rekultivačních prací na vymýcené ploše v Tešetickém lese ("Rubisko").

Les zde byl v roce 1959 velkoplošně vykácen na rozloze 5 ha. Mýtina tvoří protáhlý oblouk dlouhý 600 m a široký 45 až 120 metrů (viz tab. 14). V květnu 1991 se přikočilo k rekultivaci mýtiny. Podle současné technologie se rekultivace před novým zalesněním provádí tak, že se pařezy mechanicky vytrhají a nahrnou do buldozerem vyhloubených hlubokých jam, kde se přehrnoch zeminou a celá plocha se pak do hloubky zorá. Jelikož jde o jámy rozměrů zhruba 38x8 metrů a hluboké 2,5 až 3 metry, kterých bylo v delší ose mýtiny vyhloubeno osm, dalo se předpokládat, že

by některá z těchto jam (označené jako sondy I, II, III atd.) měla alespoň zčásti zachytit zaniklé řečiště. Nestalo se tak a lze mít za prokázané, že hledané řečiště přes tuto mýtinu neprocházelo.

Zato se v sondách II a III podařilo zachytit dosud neznámé sídliště, které pak bylo v sondě IV podrobněji zkoumáno. Kromě toho se povrchovým sběrem v okolí vytrhaných pařezů podařilo zhruba zjistit rozsah sídliště. V sondě II byly začištěny menší úseky bočních stěn, ve kterých se projevila tmavá až černá hlinitojílovitá kulturní vrstva s uhlíky, keramikou a kostmi v hloubce 50-70 cm pod povrchem. Na dně sondy byl vybrán zahloubený objekt č. 1320 a v SV části sondy prozkoumány zbytky zachovalé kulturní vrstvy. Sonda III zachytily severovýchodní okraj sídliště. Sonda IV pak byla vyhloubena záměrně pro účely výzkumu těsně vedle sondy III s cílem prozkoumat vzorek sídliště u jeho SV okraje. I v této sondě byla tmavá hlinitojílovitá kulturní vrstva přeplavena asi 50 cm mocnou vrstvou povodňových hlín. Podloží bylo ve všech sondách jílovité, často s rezavými skvrnami. Do výplně jediné jámy na této ploše zjištěné proklesala až 30 cm mocná písčitá vrstva, což nasvědčuje, že na tomto sídlišti nebyly neznámé obytné objekty vybudované na pískových úpravách (podobně jako na opevněném "předhradí" mikulčického hradiska). Skupiny ohořelých kamenů a trosek žernovů, stejně jako bohaté uhlíkovité vrstvy naznačují, že sídliště, resp. jedna jeho fáze, zaniklo požárem.

Nejčastějším nálezem byla keramika, vesměs mladšího rázu, často s prozlábnutými a rozštěpenými okraji a většinou se zrnitou pískovou příměsi, která byla ještě dodatečně zvýrazněna vyluhováním. Zkoumané vrstvy se totiž nalézaly po staletí pod hladinou spodní vody. Zvřítecích kostí bylo objeveno poměrně málo, byly velmi poškozené mokrým prostředím. Z drobných nálezů lze kromě kamenných broušků, přeslenů, dvou kostěných bruslí uvést železnou strusku a lupu, která svědčí o kovářské činnosti (dle nevelké koncentrace však ne přímo v blízkosti zkoumané plochy). Četné nálezy železné představují většinou neurčitelné zlomky, ale objevily se i nože, přezka, listovitá šípka, otka, "osník" a část železného talíře (slez. miska). Ze sondy III pocházejí dvě radlice a z povrchového sběru zlomky ostruhy z plochého drátu se zašrcenými rameny.

Souhrnně lze říci, že toto středně bohaté sídliště opět potvrzuje pozorování, že starší slovanské osídlení v oblasti mikulčického hradiska se koncentruje na východnějších vyvýšených polohách písčitých dun a teprve v pozdějším období, zřejmě nárustem obyvatelstva a nedostatkem vhodnějších ploch se přelévá i do nižších míst s jílovitým podložím. Absence starších horizontů na těchto sídlištích bude jistě vhodnou chronologickou pomůckou při detailním zpracování keramiky. Jednoznačné přiřazení tohoto sídliště k mladšímu horizontu podporují i dva nálezy olova ze sondy IV.

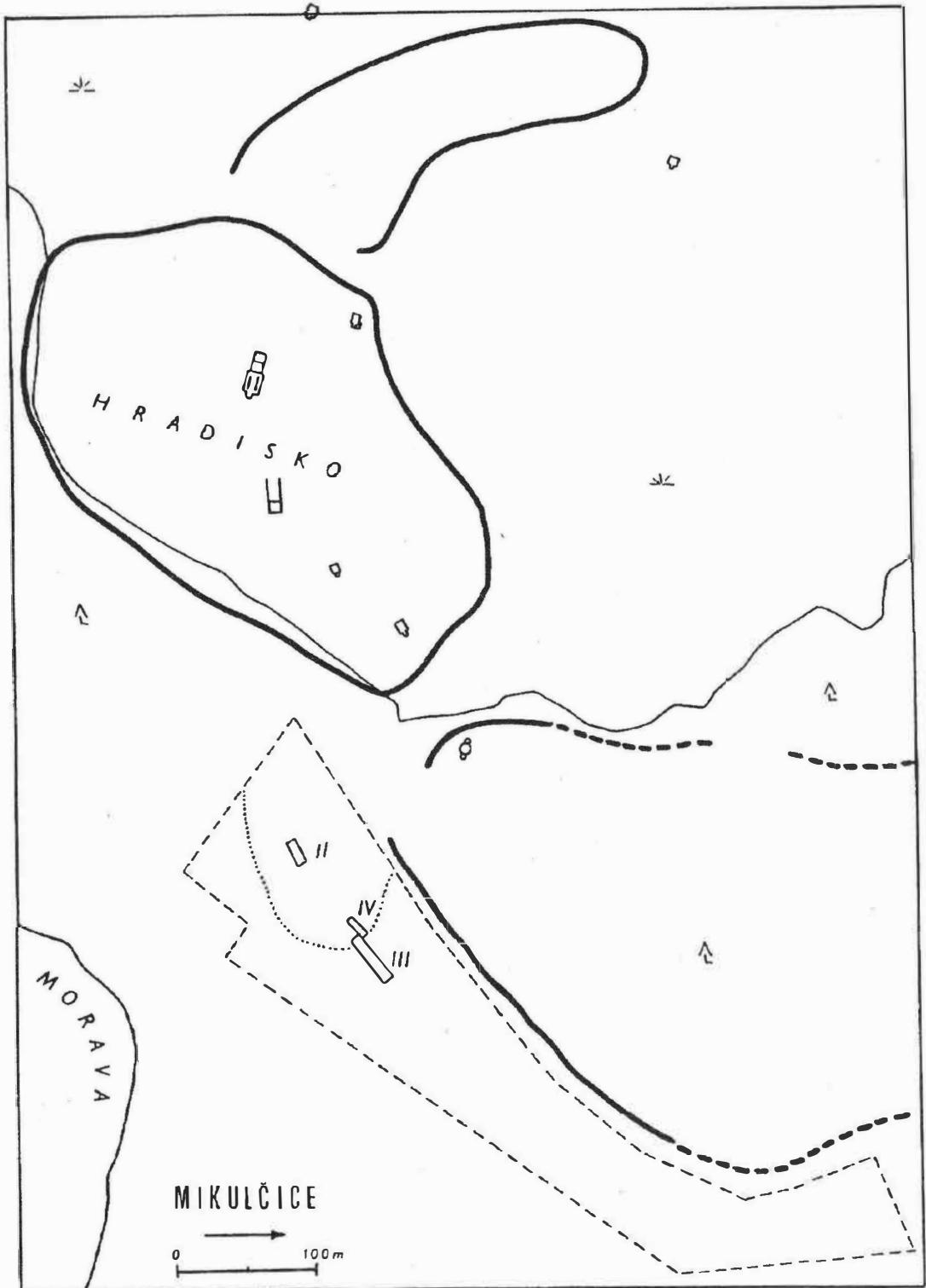
Při přípravě mýtiny pro nové zalesnění bylo sídliště respektováno. Na ploše, kterou podle zachycených stop zaujímá, nahradili lesáci hlubokou orbu mělkou, která nezasahovala pod naplavenou vrstvu. Nejméně 50 cm mocná vrstva povodňových hlín a lesní porost dostatečně uchrání sídliště pro budoucí archeologický výzkum.

Eine neue Siedlung im Areal des Burgwalles in Mikulčice (Bez. Hodonín). Östlich von der Akropolis des Burgwalles in Mikulčice wurde im Jahre 1989 der Wald auf einer 5 ha Fläche abgeholt. Bei der Rekultivierung ("Rubisko") im Mai 1991 erfaßte man eine bisher unbekannte Siedlung vermutlich aus dem fortgeschrittenen 9.-10. Jahrhundert, die von einer ungefähr 50 cm mächtigen Anschwemmungsschicht überdeckt war. Während der Rettungsgrabung im Juli und August 1991 wurden aus den Siedlungsschichten und Gruben, außer einer ausdrucksvollen Keramik, eiserne Gegenstände und deren Bruchstücke, Eisenschlacke, Spinnwirtel, Schleifsteine, Knochen- und Geweihegegenstände und 2 Stück Blei geborgen. Auf der Siedlung blieben nur sehr wenige Tierknochen erhalten. Die Waldlichtung wird wieder bewaldet, so daß die Siedlung für eine event. Zukünftige archäologische Untersuchung erhalten bleibt.

VÝZKUM VE ZNOJMĚ-HRADIŠTI V ROCE 1991 (okr. Znojmo)

BOHUSLAV KLÍMA, jr., Archeologický ústav ČSAV Brno

Stejně jako v sezóně předchozí, tak i v roce 1991 bylo archeologické terénní šetření na Hradišti sv. Hypolita ve Znojmě značně omezené. Zaměřilo se pouze na dvě drobnější akce v prostoru velkomoravského opevněného předhradí. První z nich se uskutečnila v ulici Za humny, na parcele

Tab. 14. Mikulčice (okr. Hodonín). Situační plán nově zjištěného sídliště "Rubisko" (plochy II, III, IV).

Marek, Nové sídliště...str. 73

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

Vydává:

Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno
Královopolská 147

Odpovědný redaktor:

Dr. Jaroslav Tejral

Redakce:

Dr. Eduard Droberjar (vedoucí redaktor)

Překlady:

Dr. Lumír Poláček, Dagmar Vorličková

Kresby:

Dr. R. Tichý, E. Tichá

Na titulním listě:

A. Krechlerová a autoři příspěvků

Tisk:

germánská miska ze 2. stol. z Dubňan

Evidenční číslo:

Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Vydáno jako rukopis:

ÚVTEI-73332

450 kusů